

คุณค่าการสวดอุปาตะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรม

วัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

A Study of Value Upapatasantigatha Chanting to Develop the Meditation of
Dhamma Practitioners at Wat Phichayayatikaram, Khlong San, Bangkok

พระชานุวัฒน์ ฉวีลักษณ์

Phra Chanuwat Chawilak

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: chanuwat4567@gmail.com

Received April 29, 2024; Revised June 4, 2024; Accepted August 9, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาการสวดมนต์บทอุปาตะสันติคาถาเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม 3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าการสวดอุปาตะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้มาปฏิบัติธรรมเป็นประจำ 15 คน

ผลการศึกษา พบว่า การสวดมนต์ จัดเป็นการระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณไว้อย่างครบถ้วน มีอานุภาพและอานิสงส์ ทำให้เกิดสมาธิตั้งมั่น มีสติปัญญาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และยังเป็นการคุ้มครองให้เกิดความสันติสุข การสวดอุปาตะสันติคาถา (มหาสันติงหลวง) มีจำนวน 271 คาถา เป็นบทสวดอย่างพิสดาร จึงเป็นการพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง การสวดมนต์จัดเป็น 2 ประการ คือ 1) สวดพระธรรมเพื่อรักษาพระพุทธศาสนา 2) สวดพระธรรมเพื่อจะคุ้มครองป้องกันภัยอันตราย คุณค่าของการสวดอุปาตะสันติคาถา เป็นการพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรม การสวดมนต์จึงถือว่าได้รับประโยชน์ทั้งตนเองและส่วนรวม คือ 1) เป็นการสร้างศรัทธา 2) เป็นการสร้างปัญญา 3) เป็นการขบไล่ความขี้เกียจ และตัดความเห็นแก่ตัว 4) จิตสงบเป็นสมาธิ ขณะที่สวดมนต์ 5) ได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กล่าวคือ มีกาย วาจา เป็นปกติ (ศีล) มีใจที่แน่วแน่สงบนิ่ง (สมาธิ) มีความระลึกถึงพระรัตนตรัย (ปัญญา) เท่ากับว่าเป็นการได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยการปฏิบัติบูชา การสวดอุปาตะสันติคาถา จึงจัดเข้าซึ่งไตรสิกขา

คำสำคัญ: การสวดมนต์; อุปาตะสันติคาถา; การพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม

Abstract

This article aimed 1) to study chanting in Buddhism. 2) To study the chanting of Upapatasanti Gatha as cultivation tool for Dhamma practitioners. and 3) to analyze the value of the chanting to develop the concentration of Dhamma practitioners at Wat Pitchayayatikaram

Khlong San District Bangkok. This is a Qualitative field Research by In-depth-Interview. The key informant subjects were a group of 15 people who came to practice meditation regularly.

The results of the study found that: chanting It is a complete remembrance of the Buddha's virtues, the Dhamma's virtues, and the Sangha's virtues. has the power and benefits induces firm concentration Have wisdom to consider things. and is also a protection for stability, peace and well-being. Chanting the Upapatasanti Gatha (Mahasantingluang) a total of 271 spells It is an extensive chant. Therefore, it is another form of cultivation for Dhamma practitioners. chanting into 2 parts: 1) chanting the Dhamma to preserve Buddhism. 2) chanting the Dhamma for protection from danger the value of chanting Upapatasanti Gatha help develops the concentration of those who practice Dhamma. Those who chant and expect various benefits, both for oneself and the others as follows: 1) It is a creation of confidence, 2) It is a creation of wisdom, 3) It is a way to drive out laziness. and eliminate selfishness 4) A calm mind is concentrated. while chanting, 5) He meets the Lord Buddha, That is to say having a virtuous body and speech (sila), having a steady and calm mind (samadhi), and having knowledge of the Triple Gem (pañña). This is equivalent to being able to meet the Lord Buddha. The practice of worship, therefore, is the chanting of Upapatasanti Gatha. (Maha Santi Luang) therefore received the threefold discipline.

Keywords: The Chanting; Upapatasanti Gatha; The Develop Dhamma Practitioners

บทนำ

การสวดมนต์นั้น ถือได้ว่าเป็นอุบายอย่างหนึ่ง ที่มีการพัฒนาสมาธิ และทำให้จิตใจสงบเป็นสมถกรรมฐาน ยิ่งไปกว่านั้นก็คือเป็นการอนุสติ และสรรเสริญ คุณของพระรัตนตรัย การสวดมนต์นี้ มีกันทุกศาสนาตามที่ได้กล่าวไว้ว่า “ชาวพุทธ หรือศาสนิกชนของศาสนาอื่น ๆ มีประเพณีประกอบพิธีกรรม และมีการสวดมนต์ หรือพระคาถา ประกอบการกระทำพิธีต่าง ๆ ซึ่งการสวดมนต์ทุกศาสนาถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่บรรพกาล และมีการนำเอามาสวดกันในระยะต่อมา” (ชวน เพชรแก้ว, 2520) การสวดหรือสาธยายมนต์ การประกอบพิธีกรรมในศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล ศาสนาพราหมณ์ก็นิยมสวดเช่นกัน ดังที่เรียกกันว่า การสวดมนต์ สาธยายมนต์ ร่ายมนต์ เพื่อความทรงจำพระเวทบ้าง เพื่อเป็นสิริมงคลบ้าง ในทางพระพุทธศาสนานั้นก็มีการสวดสาธยายมนต์ เช่นเดียวกัน ในช่วงต้นเพียงสวดสาธยายเพื่อความทรงจำพระพุทธรูปเท่านั้น เมื่อชาวบ้านได้ยินสวดสาธยายก็ได้พากันอนุโมทนา และได้ถือกันว่าได้ยินสวดสาธยายเช่นนี้ก็เป็นสิริมงคลในชีวิตแล้ว ในสมัยนั้นที่ยังไม่ได้มีคัมภีร์ที่จะจดจำจารึก จำเป็นต้องท่องจำกันด้วยวาจา จำหลักการสอนที่เรียกว่า มุขปาฐะ คือ ท่องจำให้ขึ้นใจจนติดปาก

อุปาตะสันติคาถา เป็นวรรณกรรมภาษาบาลีของชาวล้านนาไทยที่แต่งโดย “พระมหา มังคลสีลวังสเถระ” อุปาตะสันติคาถา เป็นคาถาล้วน ที่มีจำนวน 271 คาถา อุปาตะสันติคาถา เป็นบทสวดอย่างพิสดาร มีเนื้อหา กล่าวถึงนามของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ ไว้อย่างครบถ้วน ทั้งที่มีมาในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต รวมถึงผู้ทรงคุณ ทรงอำนาจ ทรงฤทธิ์ ในทางที่ดี ๆ เช่น เทวดา พระอินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ ครุฑ เป็นต้น (คู่มือทำวัตรเช้า-เย็น และสวดมนต์อุปาตะสันติคาถา สำหรับอุบาสก-อุบาสิกา, 2562) เพื่อขอความเป็นสิริมงคล ความสงบ ความสวัสดิ ความไม่มีโรค ชัยชนะ และอายุรุมทั้งขอให้คุ้มครองให้พ้นจากเหตุเภทภัยนานับประการ ผู้สวดหรือผู้ฟัง อุปาตะสันติ จะมีอานิสงส์มากด้วยอำนาจของพระคาถาจะทำให้ปราศจากโรคภัย อุปัทว

อันตราย สิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย จะกลับกลายเป็นดี ย่อมชนะเหตุร้ายทั้งปวง และจะมีวิฤติภาวะ คือความเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ และปฏิภาณอันจะบังเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา (สมจันทร ศรีปรัชยานนท์, 2563)

วัดพิชัยญาติการาม ได้จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมในกรุงเทพมหานคร สำหรับคนกรุงเทพ ที่อยากมา ปฏิบัติธรรม เพื่อการพัฒนาสมาธิ เพื่อการชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ หรือเป็นการพักผ่อนกายและจิตใจ จากการทำงาน และการดำเนินชีวิตที่มีความวุ่นวายอยู่ในทุก ๆ วัน หรือปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต การปฏิบัติธรรม และการสวดมนต์ บทอุปปาตະสันติ ช่วยคุณพัฒนาสมาธิได้ ดังนั้น วัดพิชัยญาติการาม วรวิหาร หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “วัดพิชัยญาติ” ซึ่งมีการจัดปฏิบัติธรรมถือศีล 8 ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ของเดือน (2 วัน 1 คืน) และมีการเปิดคอร์สปฏิบัติธรรม 10 วัน

การพัฒนาสมาธิของผู้มาปฏิบัติธรรม วัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร การสวดมนต์นี้ ซึ่งในพระพุทธศาสนานั้น ก็พยายามชี้ให้เข้าใจถึงธรรมะในจิตใจที่ต้องการหาที่พึ่งทั้งทางกายและทางจิตใจ ด้วยเหตุนี้การสวดมนต์จึงมีความสำคัญอย่างมาก เป็นการสาธยายคำสอนของพระพุทธเจ้าหากเข้าใจในเนื้อหาของ คำสวดมนต์ด้วยแล้วนั้น ก็จะทำให้ชาวพุทธมีคุณภาพชีวิต ที่มีสติปัญญา ประกอบกับศรัทธา เป็นสัมมาปฏิบัติ เป็น ประโยชน์ในชีวิตอย่างมีคุณค่า

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจใคร่ศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา การสวดมนต์บทอุปปาตະสันติคาถาเพื่อ พัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม และวิเคราะห์คุณค่าการสวดอุปปาตະสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติ การาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ว่ามีผลต่อการพัฒนาสมาธิในการดำรงชีวิตอย่างไร ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาการสวดมนต์บทอุปปาตະสันติคาถาเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม
3. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าการสวดอุปปาตະสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องศึกษาคุณค่าการสวดอุปปาตະสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา การสวดมนต์บทอุปปาตະสันติ คาถาเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม และวิเคราะห์คุณค่าการสวดอุปปาตະสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิผู้ปฏิบัติธรรมวัด พิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาทิ ปฎิภาณ 2500 พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอรรถกถาภาษาไทย และได้ศึกษา จากหนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์งานวิจัย เอกสารสิ่งพิมพ์ บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องอันเป็นผลงานของนักวิชาการหรือนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

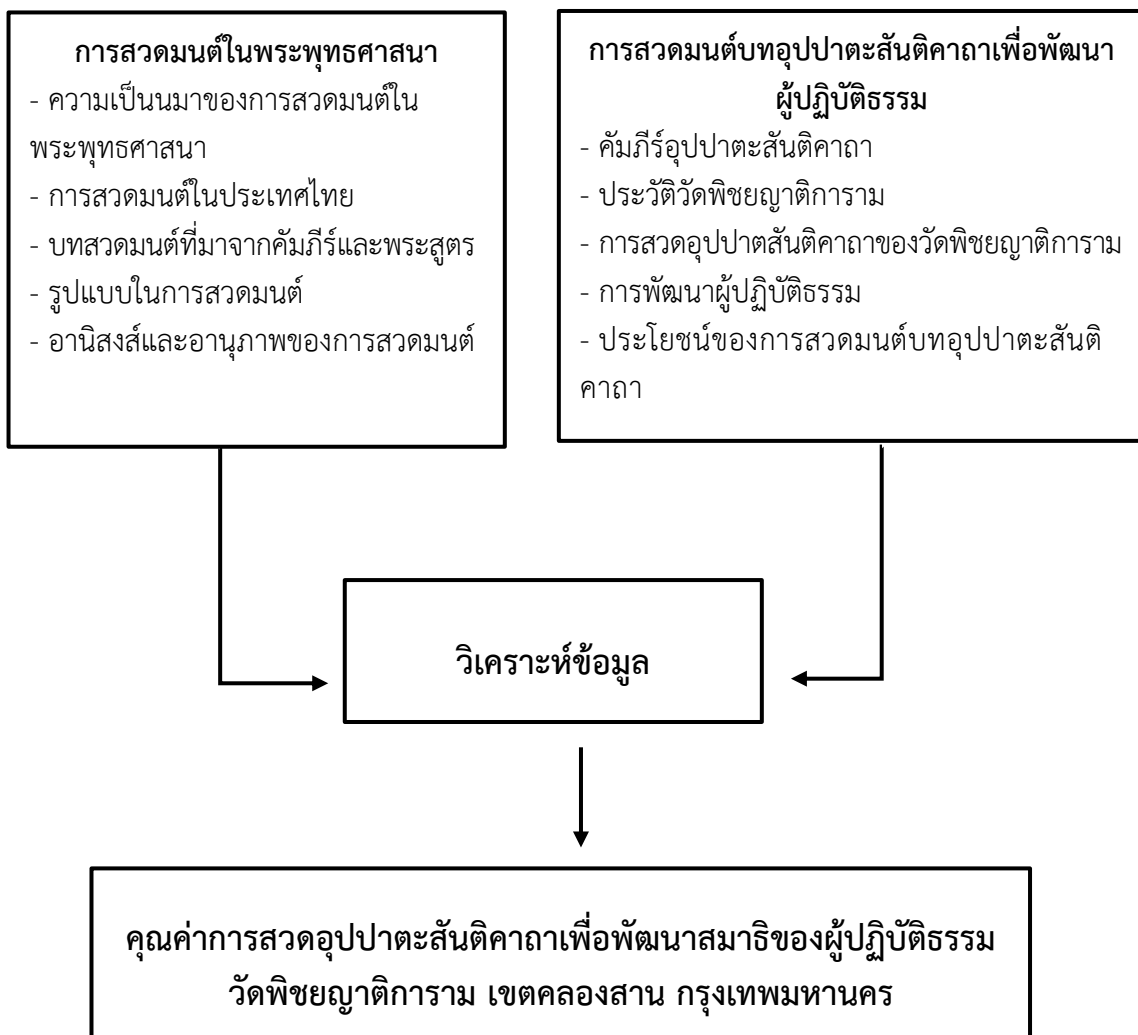
ผลงานของนักวิชาการหรือนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนา

กิริติ กมลประเทืองกร ได้ศึกษาเรื่อง “คุณค่าของการสวดมนต์ ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษา พุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร” พบว่า เป็นพุทธวิธีในการสร้างสุขอัน เกิดจาก สภาวะทางด้านจิตใจ ผลสัมฤทธิ์ของการสวดมนต์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนใน สังคมไทย อนึ่งการสวดมนต์มีจุดประสงค์ที่หลากหลายและ มีอิทธิพลที่สำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของพุทธศาสนิกชนผู้ มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย และพิธีกรรมการสวดมนต์ถือได้ว่าเป็นการธำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรได้ทางหนึ่ง เพราะว่าการสวดมนต์เป็นการพรรณนาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า หลังจากการสวดมนต์จะมีอานาภาพ ทำให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้อย่างเป็นแน่แท้ วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงทำให้ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษา

ในเรื่องคุณค่าการสวดอุपाต๊ะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง ศึกษาคุณค่าการสวดอุपाต๊ะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ออกแบบ กรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth-Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าการสวดอุपाต๊ะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มผู้มาปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกผู้ปฏิบัติธรรมและมาสวดมนต์เป็นประจำมากกว่า 5 ปีขึ้นไป

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาคุณค่าการสวดอุปัฏฐากเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสร้าง และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา การสวดมนต์อุปัฏฐากเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรม และศึกษาคุณค่าการสวดอุปัฏฐากเพื่อพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2) นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์ และกำหนดกรอบแนวทางการวิจัย และนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับความวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัย

6) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยจะใช้นัยสำคัญที่ปรากฏในเอกสารเป็นหลักในการวิเคราะห์ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม จำนวน 15 คน ผู้วิจัยจะสรุปและประเด็นสำคัญ โดยเทียบกับเนื้อหาที่สรุปเป็นข้อมูลในเอกสารหลัก

2) ผู้วิจัยจะศึกษาเนื้อหาของข้อมูลทั้งจากเอกสารและการสัมภาษณ์อย่างละเอียด และบันทึกข้อมูลที่เป็นนัยสำคัญ ก่อนสรุปเป็นข้อมูลของผู้วิจัย

3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ผู้วิจัยจะใช้นัยสำคัญของข้อมูลที่วิเคราะห์ และนำเสนอเป็นประเด็นตามกรอบการวิจัย

4) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้ทั้งจากเอกสาร และภาคสนามมาวิเคราะห์โดยแยกแยะประเด็นที่ศึกษาหาสิ่งที่เหมือนและแตกต่างหรือมีความสัมพันธ์กับองค์ความรู้ ต่อมาจะวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งนำผลวิเคราะห์ที่ได้มาพิจารณาความถูกต้องว่าสามารถตอบวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ เพื่อตอบปัญหาวิจัย และสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อไป

ผลการวิจัย

การสวดมนต์นั้น ถือได้ว่าเป็นอุบายอย่างหนึ่ง ที่มีการพัฒนาชีวิต และทำให้จิตใจสงบเป็นสมถกรรมฐาน ยิ่งไปกว่านั้นก็คือเป็นการอนุสติ และสรรเสริญ คุณของพระรัตนตรัย ดังนั้นการสวดมนต์แต่ละครั้งจึงถือว่าผู้สวดได้รับคุณประโยชน์นานัปการ ทั้งแก่ตัวเองและแก่ส่วนรวมด้วย ไม่ว่าจะเป็นการสวดด้วยวิธีการไหน หรือบทใดก็

ตาม หากสวดด้วยความตั้งใจจริง หมั่นพิจารณาเนื้อความจนเข้าใจ และรู้ซึ่งถึงความหมายของบทสวดนั้น ๆ แล้ว ย่อมได้รับผลานิสงส์มากมาย การสวดมนต์ถือว่าเป็นกิจทางศาสนาที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะเป็นอุบายให้ใจสงบ และเกิดศรัทธาปสาทะ จึงเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนมาอย่างยาวนานแล้ว ไม่ว่าจะสวดด้วยตนเองหรือฟังพระสวด การสวดด้วยตนเอง ได้กล่าวว่าเป็นกิจวัตรสำหรับตน ซึ่งจะต้องทำอยู่เสมอ ๆ เพื่อให้เกิดความสวัสดีมงคลแก่ตน และเป็นเครื่องปลอบใจไม่ให้ฟุ้งซ่าน โดยนึกถึงคุณพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ เพื่อหวังเหนี่ยวให้จิตใจเข้มแข็ง ในการดำรงชีวิต

การสวดมนต์อุปปาตะสันติคาถา เป็นบทสวดมนต์รำลึกถึงพลาณภาพของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ไว้อย่างครบถ้วน การสวดมนต์นั้น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาสติเกิดเป็นสมาธิน้อย ๆ เนื่องมาจากการตั้งมั่นของจิตที่กำหนดคิดตามบทสวดนั้น ๆ ไปอย่างรู้ความหมาย เพื่อให้จิตเป็นสมาธิ โดยใช้สติกำกับเป็นการสวดมนต์ด้วยใจ การภาวนาทำจิตให้เป็นสมาธิ หรือสมาธิภาวนา เป็นการเจริญสมาธิแบบต่าง ๆ การเจริญสมาธิจิต คือ การพัฒนาจิตให้สงบแน่น ไม่ฟุ้งซ่าน อยู่ในภาวะที่จิตอยู่ในอารมณ์เป็นอันหนึ่งอันเดียว ในที่นี้จะกล่าวถึงสมาธิที่เป็นสัมมาสมาธิ คือ จิตตั้งมั่นมี 3 ระดับ คือ 1) ขณิกสมาธิ สมาธิชั่วขณะ 2) อุปจารสมาธิ สมาธิเฉียดมาน หรือสมาธิในมาน และ 3) อัปปนาสมาธิ สมาธิที่แน่น หรือสมาธิในมาน การสวดมนต์ที่เป็นการสาธยายธรรม จากสมาธิที่จดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์อย่างตั้งมั่นเกิดความซึมซาบในธรรมะนั้น โดยเฉพาะเกิดการปิติปราโมทย์ เป็นสุขชนิดที่จะทำให้จิตเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิก็เห็นตามที่เป็นจริงคือ ยถาภูตญาณทัสสนะ หรือเกิดความเบื่อหน่ายคลายกำหนดและหลุดพ้น คือ สาธยายธรรมอยู่แท้ ๆ ก็เป็นโอกาสหลุดพ้นของจิตด้วยชนิดนั้นซึ่งจัดอยู่ใน วัตถุประสงค์ ข้อ 2 ซึ่งโดยทั่วไปการเจริญสมาธิมักเป็นไปเพื่อการอยู่เป็นสุขในปัจจุบัน หรือเป็นไปเพื่อเป็นเครื่องพักผ่อนของจิต หากความสุขในยามว่าง เมื่อปฏิบัติเป็นประจำทำจิตใจ สงบ มีสมาธิ ไม่ฟุ้งซ่าน ใจเย็น และมีสติที่จะทำกิจการงานต่าง ๆ ทำให้รู้สึกมีจิตใจที่ดี ผ่อนคลาย มีความสุข การสวดมนต์นั่งสมาธิ ช่วยพัฒนาคุณภาพทั้งชีวิตจากภายในสู่ภายนอก เพราะในขณะที่ทำการสวดมนต์นั้น เป็นการสวดสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย จิตเราจะมีความสุขไม่ทุกข์

การสวดมนต์ ย่อมได้รับประโยชน์คุณค่า คือ ทำให้จิตใจสงบร่มเย็น มีสุขภาพจิตและมีสุขภาพกายที่ดี และยังเกิดศรัทธาในบทสวดมนต์มากยิ่งขึ้น และยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ให้มีจิตใจที่ดีงาม มีจิตใจที่เมตตา และชำระจิตใจตนให้เข้มแข็ง เพราะการสวดมนต์เป็นการปลงวางใจในทางในการทำมาหากิน มีความเข้าใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกด้านหนึ่ง เป็นการสร้างศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในคุณของพระรัตนตรัย กล่าวคือพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสรู้และเปิดเผยสัจธรรมแก่มวลมนุษย์ พระธรรมทำให้เข้าใจในสรรพสิ่งได้อย่างแท้จริง และพระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วนำคำสอนนั้นมาเผยแผ่แก่ประชาชน ดังนั้น การสวดมนต์จึงเป็นการเสริมสร้างพลังศรัทธาในพระพุทธศาสนา และน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่ามากที่สุด เมื่อขณะที่เรากำลังสวดมนต์อยู่นั้น เราย่อมเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา กล่าวคือ มีกาย วาจา เป็นปกติ (ศีล) มีใจที่แน่วแน่สงบ (สมาธิ) และมีความรู้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้า (ปัญญา) ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยการปฏิบัติบูชา คือ การสวดมนต์ ในขณะที่สวดมนต์ ผู้สวดต้องสำรวมใจให้แน่วแน่ ไม่หวั่นไหวคลอนแคลน มีใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ระมัดระวังอย่าให้สวดผิดอักขระ ขณะที่สวดอยู่จิตย่อมเป็นสมาธิ และเมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วย่อมเกิดความสงบเยือกเย็น ทำให้มีพลังในการคิดสร้างสรรค์ในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การสวดมนต์ในพระพุทธศาสนา แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) การสวดมนต์ก่อนพุทธกาล 2) การสวดมนต์ในสมัยพุทธกาล และ 3) การสวดมนต์ในสมัยหลังพุทธกาล การสวดมนต์นั้นนอกจากจะเป็นการสวดเพื่อขจัดอันตรายแล้ว ยังเป็นการคุ้มครองให้มั่นคง สันติภาพ และความอยู่ดีมีสุข พิธีสวดมนต์ สามารถเรียกได้ว่าเป็นพิธีกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม และให้แคล้วคลาดป้องกันอันตรายทั้งปวง ลักษณะของพิธีสวดมนต์นี้สามารถจัดสรุปได้ 2 ประการ คือ 1) สวดพระธรรมเพื่อรักษาพระศาสนา 2) สวดพระปริตรเพื่อจะคุ้มครองป้องกันภัยอันตราย ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า การสวดพระปริตรในความเข้าใจของคนทั่วไปก็คือการสวดมนต์ แต่การสวดมนต์ดังที่ปรากฏในหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวงนั้น มีความหมายสองนัย ความหมายแรก คือพระภิกษุ สามเณรทำวัตรสวดมนต์เช้า-เย็น มีลักษณะสืบเนื่องจากการประเพณีรักษาพระศาสนาตั้งแต่สมัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานพระพุทธองค์ได้มอบธรรมวินัยให้เป็นศาสดาตัวแทนพระองค์ พระปริตร หรือคำในบาลีว่า ปริตฺตา มีความหมายตามรูปศัพท์ว่า การป้องกัน รักษา คุ้มครอง พระสงฆ์เลือกสวดบทที่เป็นการป้องกันรักษาและคุ้มครองผู้ฟัง นำมาสวดพร้อม ๆ กัน การสวดในลักษณะนี้เรียกว่า “การสวดมนต์” วัตถุประสงค์หลักของการสวดมนต์พระปริตร จึงมี 3 ประการ คือ 1) สามารถป้องกันหรือต้านทานภัยวิบัติทั้งปวงให้หายไป เช่น ภัยจากธรรมชาติ ภัยจากโจร ภัยจากพระราชา ภัยจากอมนุษย์ 2) สามารถยังความสำเร็จของสมบัติทั้งหลายให้เกิดขึ้นได้ เช่น ความมีเกียรติ มียศมีลาภ หรือความสวัสดิ์ต่าง ๆ 3) สามารถกำจัดทุกข์ภัยและปลอดภัยทั้งปวงได้ ซึ่งอานุภาพทั้ง 3 ประการนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่พึงหวังหรือจะพึงเกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวหรือสวดพระปริตรอันเป็นมงคลของพระพุทธศาสนา ซึ่งหากผู้สวดสามารถที่จะบริกรรมหรือพร่ำบ่นให้ขึ้นใจเป็นปัจจุบันหรือกระทำบ่อย ๆ ผลที่พึงหวังดังกล่าวก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่แท้ และสอดคล้องกับกิริติกรมลประเทืองกร ได้ศึกษาเรื่อง “คุณค่าของการสวดมนต์ ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชน วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร” พบว่า พิธีกรรมการสวดมนต์ถือได้ว่าเป็นการธำรงพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวรได้ทางหนึ่ง เพราะว่าการสวดมนต์เป็นการพรรณนาพระธรรมคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า หลังจากการสวดมนต์จะมีอานุภาพทำให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวงได้อย่างเป็นแน่นอน

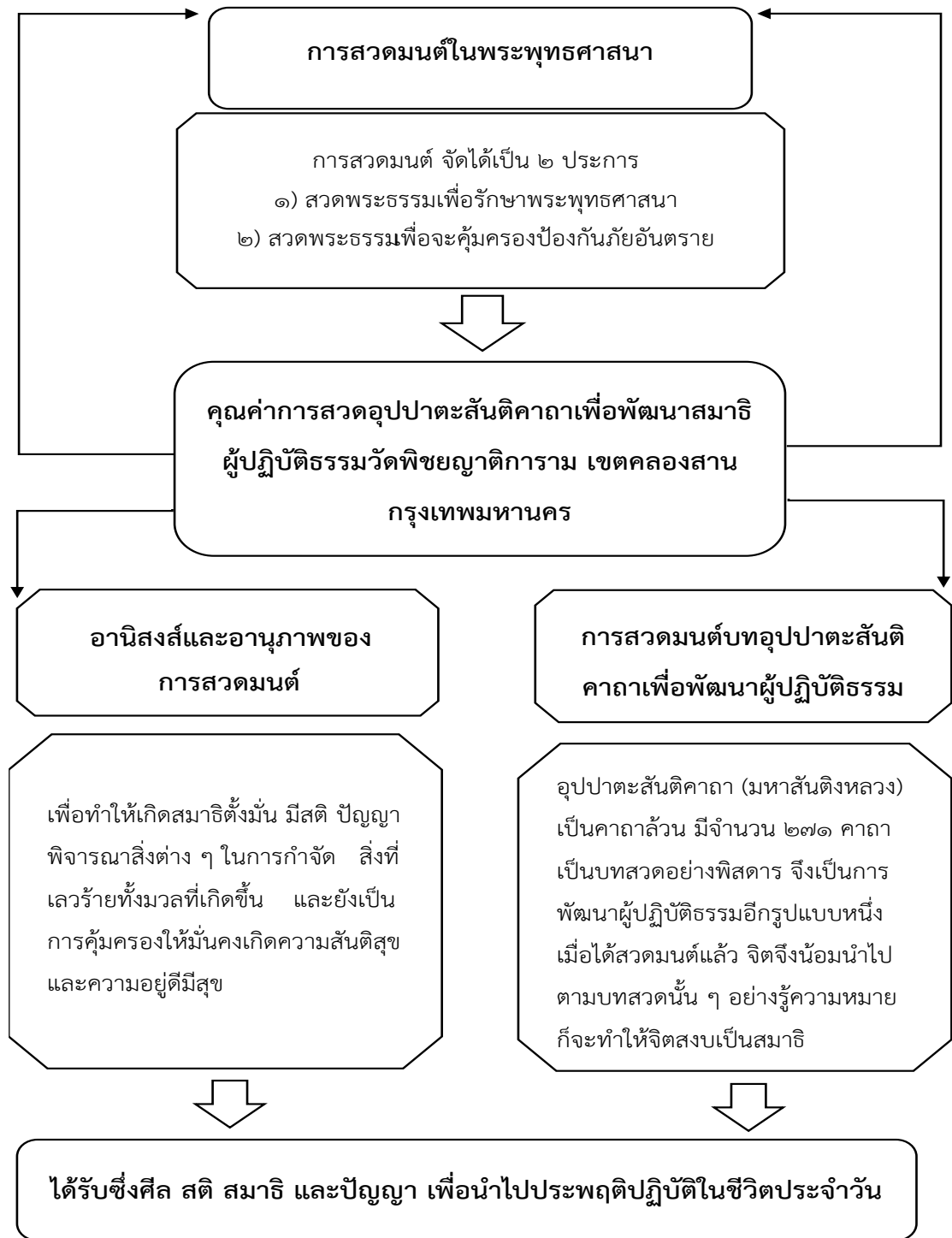
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การสวดมนต์บทอุปปาตีสันติคาถา (มหาสันติงหลวง) เป็นการพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง เมื่อมีการสวดมนต์ก็จะทำให้เกิดเป็นสมาธิค่อย ๆ ที่มาจากการตั้งมั่นของจิตที่กำหนด คิดตามบทสวดนั้น ๆ อย่างรู้ความหมาย เพื่อให้จิตเป็นสมาธิ โดยใช้สติกำกับกับการสวดมนต์ด้วยใจจริง ดังนั้นบทสวดอุปปาตีสันติคาถา จึงเป็นบทสวดรำลึกถึงพลาณาภของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ไว้อย่างครบถ้วน มีถ้อยคำกล่าวสรรเสริญคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้าตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และอนาคต รวมทั้งผู้ที่มีอำนาจ มีฤทธิ์ มีเดช และมีคุณธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น เทวดา อินทร์ พรหม ยักษ์ นาค คนธรรพ์ ครุฑ และอสูร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อขอความเป็นสิริมงคล ความสงบ ความสวัสดิ์ ความไม่มีโรค ชัยชนะ และอายุ รวมทั้งขอให้ท่านคุ้มครองให้พ้นจากเหตุร้ายเภทภัยต่าง ๆ นานัปการ ที่จะบังเกิดขึ้นในทุกเมื่อ ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาภูมิจัย (ว.วชิรเมธี) ได้เขียนเกี่ยวกับเรื่อง อานุภาพของการสวดมนต์ที่มีประโยชน์นับอเนกประการ สรุปได้ 7 ข้อ ดังนี้ 1) เข้าใจพระธรรมคำสั่งสอนอย่างแจ่มกระจ่าง 2) รื่นเริงเบิกบานใจ 3) อิ่มเอิบใจ 4) กายสงบระงับ 5) มีความสุข 6) จิตเป็นสมาธิ 7) เป็นเหตุแห่งความหลุดพ้นจากกิเลส การสวดมนต์นั้นมี 2 แบบ คือสวดมนต์เฉพาะบทบาลี และสวดมนต์บทบาลีและมีคำแปลการสวดมนต์ทั้งสองแบบนี้มีความแตกต่างกันตรงที่หากสวดมนต์ในวันธรรมดานิยมสวดเฉพาะบทภาษาบาลีแต่หากเป็นวันธัมมสวนะหรือวันพระนิยมสวด โดยมีคำแปลกำกับด้วยข้อดีของการสวดมนต์แปลก็คือทำให้เข้าใจเนื้อหาของบทสวดซึ่งก่อให้เกิดทั้งบุญ (อัมใจ/สุขใจ) ทั้งปัญญา (ความเข้าใจเนื้อหาสาระนำมาปรับใช้ในชีวิตได้จริง) และในการสวดนั้นจะสวดในใจหรือสวดแบบเปล่งเสียงก็ได้ทั้งสิ้นรวมทั้งจะสวดแบบมีคำแปลเป็นภาษาไทยหรือแบบที่มีคำแปลเป็นทำนองสรภัญญะก็ได้อีกเช่นกันทั้งนี้ให้พิจารณาตามกาลเทศะเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับพระมหาสุทิตย์ อาภากรโร (อบอูน) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญา

ท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์เทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ ของล้านนา” พบว่า อานิสงส์การแต่ง/ถวญ/สวด และฟังคัมภีร์ในล้านนามีอิทธิพล ได้แก่ ความเป็นสิริมงคล/แคล้วคลาด เป็นมงคลอันยิ่งใหญ่แก่ชีวิตพ้นจากอุปัทวอันตรายทั้งหลาย และการสร้างขวัญกำลังใจ ความทุกข์ทางด้านจิตใจยากที่จะหาสิ่งใดบำบัดได้ดีเท่ากับการสวดพระพุทธรูป เพื่อให้ตระหนักและระลึกถึงพุทธานุสติ ธรรมานุสติ และสังฆานุสติ ซึ่งเป็นพุทธวิธีในการสร้างสุขอันเกิดจากสภาวะทางจิตใจ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า วิเคราะห์คุณค่าการสวดอุปปาตะสันติคาถาเพื่อพัฒนาสมาธิผู้ปฏิบัติธรรม การสวดมนต์แต่ละครั้งนั้นจึงถือว่า ผู้สวดได้รับคุณประโยชน์นานัปการ ทั้งแก่ตัวเอง และแก่ส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นการสวดด้วยวิธีการไหนหรือบทใดก็ตาม หากสวดด้วยความตั้งใจจริง หมั่นพิจารณาเนื้อความจนเข้าใจ และรู้ซึ่งถึงความหมายของบทสวดนั้น ๆ แล้ว ย่อมได้รับผลานิสงส์มากมาย ดังเช่น 1) เป็นการสร้างศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในคุณของพระรัตนตรัย ดังนั้น การสวดมนต์จึงเป็นการเสริมสร้างพลังศรัทธาในพระพุทธศาสนา และการน้อมนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่ามากที่สุด 2) เป็นการสร้างปัญญา คือ การสร้างสรรค์พลังทางปัญญา เพราะการที่เราท่องบ่น จดจำ หลักธรรมที่ปรากฏในพระสูตรต่าง ๆ แล้วนำไปพิจารณา เป็นการพัฒนาทางด้านความคิด และสติ ปัญญาให้เกิดขึ้น และย่อมสามารถจัดปัญหาอุปสรรคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 3) เป็นการไล่ความขี้เกียจ และตัดความเหินแก่ตัว 4) จิตสงบเป็นสมาธิ ในขณะที่สวดมนต์ ผู้สวดต้องสำรวมใจให้แน่วแน่ ไม่หวั่นไหวคลอนแคลน มีใจจดจ่ออยู่กับบทสวดมนต์ระมัดระวังอย่าให้สวดผิดอักขระ ขณะที่สวดอยู่จิตย่อมเป็นสมาธิ 5) ได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กล่าวคือ ในขณะที่เรากำลังสวดมนต์อยู่นั้น เราย่อมเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา คือ มีกาย วาจา เป็นปกติ (ศีล) มีใจที่แน่วแน่นิ่งสงบ (สมาธิ) และมีความรู้ระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้า (ปัญญา) ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยการปฏิบัติบูชา คือ การสวดมนต์ ซึ่งสอดคล้องกับภณฐุรรัตน ผาพา (2550) พบว่า บทสวดนี้แต่ละคาถาล้วนมีหลักธรรมที่สำคัญปรากฏอยู่ เช่น หลักขันติธรรม หลักอริยฐานธรรม คือ การตั้งสัจจะอริยฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บรรลุได้ยาก และยังมีหลักธรรมที่สำคัญก็คือ หลักแห่งความเมตตาที่พระผู้มีพระภาคเจ้ามุ่งสอนให้ผู้สวดมนต์รู้จักการแผ่เมตตาเป็นเบื้องต้น ก่อนที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การสวดมนต์อุปปาตะสันติคาถา (มหาสันติงหลวง) เป็นคาถาล้วน มีจำนวน 271 คาถา รจนาโดยพระมหาสังคละสีลวงสะ เป็นบทสวดอย่างพิสดาร จึงเป็นการพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง เมื่อได้สวดมนต์แล้วจิตจึงน้อมนำไปตามบทสวดนั้น ๆ อย่างรู้ความหมาย ก็จะทำให้จิตสงบเป็นสมาธิ โดยใช้สติกำกับกับการสวดมนต์ด้วยใจจริง ดังนั้นบทสวดอุปปาตะสันติคาถา จึงเป็นการพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมเป็นหลัก และยังมีประโยชน์นานัปการ ทั้งตนเองและส่วนรวม คือ 1) เป็นการสร้างศรัทธา คือ ความเชื่อมั่นในคุณของพระรัตนตรัย 2) เป็นการสร้างปัญญา คือ การสร้างสรรค์พลังทางปัญญา เป็นการพัฒนาทางด้านความคิด และสติปัญญาให้เกิดขึ้น 3) เป็นการขับไล่ความขี้เกียจ และตัดความเหินแก่ตัว 4) จิตสงบเป็นสมาธิ ในขณะที่สวดมนต์ ผู้สวดต้องสำรวมใจให้แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว จิตย่อมเป็นสมาธิ 5) ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า กล่าวคือ ในขณะที่กำลังสวดมนต์อยู่นั้น ย่อมเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา คือ มีกาย วาจา เป็นปกติ (ศีล) มีใจแน่วแน่นิ่งสงบ (สมาธิ) และมีความรู้ระลึกถึงพระรัตนตรัย (ปัญญา) เท่ากับว่าเป็นการได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยการปฏิบัติบูชา ดังนั้น การสวดอุปปาตะสันติคาถา จึงได้ปฏิบัติตามไตรสิกขา ดังแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

การสวดมนต์ หรือการสวดมนต์บทอุปาสะสันติคาถา (มหาสันติสูตร) ถือว่าเป็นการอ้างพระพุทธศาสนา ให้มันคงถาวรอีกทางหนึ่ง เพราะว่าการสวดมนต์เป็นการพรรณนาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และเป็น การพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรมอีกรูปแบบหนึ่ง การสวดมนต์อีกอย่างคือการป้องกันรักษา และกำจัดภัยพิบัติที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น และกำจัดสิ่งที่ไม่ดีที่เกิดขึ้นแล้ว ให้มันปราศหายไป ส่วนการพัฒนาสมาธินั้น ร่างกายและจิตใจต้อง

มีความสัมพันธ์กัน พระพุทธศาสนาจึงเน้นเรื่องการดูแลจิตใจเป็นสำคัญจึงได้นำการสวดอุปปาตะสันติคาถามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรมในปัจจุบันนี้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การสวดมนต์ คือ การกล่าวสรรเสริญในสิ่งที่ตนเองให้ความเคารพซึ่งจะเกิดผลดีเมื่อผู้สวดมนต์ทำจิตของตนให้สงบเป็นสมาธิ และเป็นผู้มีปัญหาปรารถนาความสุขทางร่างกายจิตใจเพื่อบ่มให้เกิดความผาสุกเมตตาและปรารถนาดีต่อกันไม่ใช้ไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะเกิดผลดีเมื่อผู้สวดมนต์ทำจิตของตนให้สงบเป็นสมาธิและเป็นผู้มีปัญหาในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่อง “ศึกษาคุณค่าการสวดอุปปาตะสันติคาถาเพื่อพัฒนาผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร” พบว่า ยังมีประเด็นที่ควร ทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) ศึกษาคุณค่าของคัมภีร์อุปปาตะสันติที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบการสวดอุปปาตะสันติคาถาของผู้สวดมาใหม่กับผู้สวดเป็นประจำ
- 3) ศึกษารูปแบบการทำวัตรสวดมนต์ของผู้ปฏิบัติธรรมวัดพิชัยญาติการาม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ กมลประเทืองกร. (2551). *ค่าของการสวดมนต์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชนในสังคมไทย: กรณีศึกษาพระพุทธรูปปางสมาธิ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัดพิชัยญาติการาม วรวิหาร. (2562). *คู่มือทำวัตรเช้า-เย็น และสวดมนต์อุปปาตะสันติคาถา สำหรับอุบาสก-อุบาสิกา*. นนทบุรี: อักษรการพิมพ์.
- ชวน เพชรแก้ว. (2550). *การศึกษาวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- ณัฐรัตน์ ผาธา. (2550). *การศึกษาวิเคราะห์บทสวดมนต์พุทธอัฐรัชชยมงคลคาถา (คาถาพาหุง)* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2556) *อานุภาพพระปริตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาภูติชัย (ว.วชิรเมธี). (2553). *9 มนต์เพื่อความก้าวหน้า*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิมุตตยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่). (2548). *การศึกษาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในวรรณกรรมพระพุทธศาสนาเรื่องอานิสงส์และคัมภีร์ทศนันทเทวคาลต่าง ๆ ของล้านนา* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมจันทร์ ศรีปรีชยานนท์. (2563) การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุปปาตะสันติ. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*. 9(1), 26-27.